

ÚRAD GEODÉZIE, KARTOGRAFIE A KATASTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

I 74.20.73.26.00
(984 600 I-1/96)

**INŠTRUKCIA
NA ŠTANDARDIZÁCIU GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA**

BRATISLAVA 1996

Spracoval: Odbor geodézie a kartografie Úradu geodézie, kartografie a katastra
Slovenskej republiky

Schválil: Námetník predsedu Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej
republiky Ing. Eduard Maták č. NP - 4220/1996 z 9. 12. 1996

Vydal: Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

OBSAH

PRVÁ ČASŤ	7
ÚVODNÉ USTANOVENIA	7
§ 1 Účel a rozsah platnosti inštrukcie	7
DRUHÁ ČASŤ	8
ČLENENIE GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA	8
§ 2 Kritériá členenia geografického názvoslovia	8
§ 3 Členenie geografických názvov podľa záväznosti	8
§ 4 Členenie geografických názvov podľa druhu pomenovaných objektov	8
§ 5 Členenie geografických názvov podľa postavenia jazyka	9
§ 6 Členenie geografických názvov podľa času používania	10
§ 7 Členenie geografických názvov podľa zaradenia do slovnej zásoby jazyka	10
§ 8 Členenie geografických názvov podľa územia	10
§ 9 Členenie geografických názvov z hľadiska príslušnosti k jazykovým skupinám	11
TRETIA ČASŤ	11
ŠTANDARDIZÁCIA Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY	11
§ 10 Všeobecné pravidlá	11
§ 11 Postup pri štandardizácii názvov Základnej mapy Slovenskej republiky 1:50 000	11
§ 12 Postup pri štandardizácii názvov Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000	12
§ 13 Postup pri štandardizácii názvov máp veľkých mierok	14
§ 14 Postup pri štandardizácii názvov bodov štátnej trigonometrickej siete	15
ŠTVRTÁ ČASŤ	16
ŠTANDARDIZÁCIA Z ÚZEMIA MIMO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	16
§ 15 Všeobecné pravidlá na používanie a štandardizáciu názvov z územia mimo Slovenskej republiky	16
§ 16 Prepis inojazyčných geografických názvov do slovenčiny	17

§ 17 Vžitá podoba slovenských názvov sídelných a nesídelných objektov z územia mimo Slovenskej republiky	18
§ 18 Výnimky pri používaní názvov na mapách malých mierok	19
PIATA ČASŤ	20
ŠTANDARDIZÁCIA HISTORICKÝCH GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV	20
§ 19 Všeobecné pravidlá pri štandardizácii historických geografických názvov	20
ŠIESTA ČASŤ	20
DOKUMENTÁCIA ŠTANDARDIZÁCIE	20
§ 20 Rozsah a úroveň podrobnosti dokumentácie	20
§ 21 Dokumentácia štandardizácie na mapách veľkých mierok	21
§ 22 Dokumentácia štandardizácie na ZM 10 a ZM 50	21
§ 23 Dokumentácia štandardizácie z územia mimo Slovenskej republiky	22
§ 24 Dokumentácia súboru údajov o štandardizovaných názvoch nesídelných geografických objektov	22
SIEDMA ČASŤ	23
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA	23
§ 25 Zrušujúce ustanovenie	23
§ 26 Účinnosť	23
PRÍLOHY	24
č. 1 Zásady úpravy a spôsobu písania geografického názvoslovía	24
č. 2 Ukážka zoznamu názvoslovía	36

ZÁZNAM O DODATKOVCH *)

Poradové číslo dodatku	Schválený číslov zo dňa	Účinnosť od	Opravil		Poznámky
			dňa	podpis	

*)Za opravenie predpisu podľa dodatku a za vykonanie zápisu v „Zázname o dodatkovch“ zodpovedá používateľ tohto výtlačku

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky podľa § 3 Pokynov Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky zo 16. 2. 1993 č.3-367193 na tvorbu a vydávanie technických predpisov v odbore geodézie, kartografie a katastra ustanovuje:

PRVÁ ČASŤ

ÚVODNÉ USTANOVENIA

§ 1

Účel a rozsah platnosti inštrukcie

(1) Inštrukcia ustanovuje spôsob, zásady a postup štandardizácie geografického názvoslovia (ďalej len "štandardizácia").¹⁾

(2) Definície základných pojmov z oblasti štandardizácie ustanovuje STN.²⁾

(3) Štandardizácia je súbor opatrení zabezpečujúcich jednotnú podobu geografického názvoslovia a jeho záväzné používanie.

(4) Štandardizovaný geografický názov je geografický názov, ktorý je schválený rozhodnutím orgánu štátnej správy.¹⁾

(5) Spôsob zverejnenia štandardizovaného geografického názvu ustanovuje osobitný predpis.³⁾

¹ § 18 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z. o geodézii a kartografii.

² STN 73 0401 Terminológia v geodézii a kartografii.

³ § 46 vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 178/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR o geodézii a kartografii

DRUHÁ ČASŤ

ČLENENIE GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA

§2

Kritériá členenia geografického názvoslovia

(1) Geografické názvoslovie (toponymia) je súbor názvov neživých prírodných objektov a javov a tých objektov vytvorených človekom, ktoré sú v krajine trvalo umiestnené.

(2) Geografické názvoslovie sa člení podľa

- a) záväznosti používaných názvov,
- b) druhu pomenovaných objektov,
- c) postavenia jazyka,
- d) času používania,
- e) zaradenia do slovnej zásoby jazyka,
- f) územia.

§3

Členenie geografických názvov podľa záväznosti

Geografické názvy sa podľa záväznosti členia na

- a) štandardizované názvy,
- b) neštandardizované názvy, ktorých zmenené podoby boli po odstupe času z rozličných dôvodov nanovo štandardizované.

§4

Členenie geografických názvov podľa druhu pomenovaných objektov

(1) Geografické názvy sa podľa druhu pomenovaných objektov členia na:

- a) názvy väčších prírodných alebo správnych celkov (choronymá),
- b) sídelné názvy (ojkonymá),
- c) nesídelné názvy (anojkonymá).

(2) Názvy väčších prírodných alebo správnych celkov (choronymá) sa členia na:

- a) názvy väčších obývaných alebo neobývaných prírodných, horizontálne členených celkov (prírodné choronymá),
- b) názvy kontinentov a ich častí, ostrovov, polostrovov a iných geograficky členených častí zemského povrchu,
- c) názvy väčších správnych, horizontálne členených celkov (administratívne choronymá).

(3) Sídlné (miestne) názvy (ojkonymá) sa členia na:

- a) názvy obcí,
- b) názvy častí obcí,
- c) názvy miestnych častí,
- d) názvy sídelných lokalít,
- e) názvy urbanistických obvodov,
- f) názvy verejných stavieb.

(4) Nesídlné názvy (anojkonymá)⁴ sa členia na:

- a) názvy vôd (hydronymá),
- b) názvy jednotlivých tvarov vertikálneho členenia povrchu planéty (oronymá),
- c) chotárne názvy (ekonymá),
- d) názvy iných jednotlivých objektov a javov prírodných alebo ľuďmi vytvorených spravidla v extraviláne katastrálnych území.

§ 5

Členenie geografických názvov podľa postavenia jazyka

(1) Geografické názvy sa podľa postavenia jazyka členia na:

- a) domáce geografické názvy, používané v slovenskom jazyku na pomenovanie geografických objektov ležiacich úplne alebo čiastočne na území Slovenskej republiky (slovenské endonymá),
- b) cudzie geografické názvy, používané v pôvodnej podobe alebo v oficiálnom prepise do latinky na pomenovanie geografických objektov ležiacich mimo územia pôsobnosti slo-

⁴ § 43 ods. 1 písm. a) až d) vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 178/1996 Z. z.

- venského jazyka,
- c) vžitú slovenskú podobu cudzích geografických názvov (slovenské exonymá),
 - d) geografické názvy používané v jazyku národnostnej menšiny na pomenovanie geografických názvov ležiacich úplne alebo čiastočne na území Slovenskej republiky.

§ 6

Členenie geografických názvov podľa času používania

Geografické názvy sa podľa času používania členia na:

- a) súčasné geografické názvy, používané v súčasnosti v zneniach zodpovedajúcich podobám týchto názvov v oficiálnych dokumentoch vydaných kompetentným orgánom pre územie daného štátu,
- b) historické geografické názvy, používané v minulosti a odlišné svojimi podobami od súčasných názvov.

§ 7

Členenie geografických názvov podľa zaradenia do slovnej zásoby jazyka

Geografické názvy sa podľa zaradenia do slovnej zásoby jazyka členia na:

- a) spisovné podoby geografických názvov, ktoré sú súčasťou slovnej zásoby spisovného jazyka,
- b) nárečové podoby geografických názvov, ktoré nie sú súčasťou spisovného jazyka.

§ 8

Členenie geografických názvov podľa územia

Geografické názvy podľa územia sa z hľadiska podrobnosti členia na:

- a) geografické názvy z územia Slovenskej republiky
 1. v podrobnosti Základnej mapy veľkej mierky,
 2. v podrobnosti Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000 (ďalej len "ZM 10"),
 3. v podrobnosti Základnej mapy Slovenskej republiky 1:50 000 (ďalej len "ZM 50"),

- b) geografické názvy z územia Európy v podrobnosti všeobecnozemepisnej mapy 1:500 000,
- c) geografické názvy z iných území sveta v podrobnosti Mapy sveta 1:2 500 000.

§ 9

Členenie geografických názvov z hľadiska príslušnosti k jazykovým skupinám

Geografické názvy z hľadiska príslušnosti k jazykovým skupinám používajúcim rozličné druhy písma sa členia na:

- a) názvy zapísané latinkou,
- b) názvy zapísané nelatinkovými písmami a ideografickými písmami.

TRETIA ČASŤ

ŠTANDARDIZÁCIA Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

§ 10

Všeobecné pravidlá

(1) Štandardizácia z územia Slovenskej republiky sa vykonáva podľa rezolúcií konferencií OSN o štandardizácii geografického názvoslovia.

(2) Štandardizovať možno zásadne iba jeden názov pre jeden geografický objekt.

(3) Predpokladom štandardizácie je zisťovanie skutočne používaných názvov. Takéto zisťovanie vykonávajú orgány štátnej správy ako súčasť geodetických a kartografických činností.

§ 11

Postup pri štandardizácii názvov Základnej mapy Slovenskej republiky 1:50 000

(1) Geografické názvoslovia na ZM 50 je štandardizované a vydané v týchto 4 publikáciách edície Kartografické informácie:

- a) Názvy neosídlených geografických objektov Východoslovenský kraj, Slovenský úrad geodézie a kartografie 1976.
- b) Názvy neosídlených geografických objektov Stredoslovenský kraj, Slovenský úrad geodézie a kartografie 1977.
- c) Názvy nesídlených geografických objektov Západoslovenský kraj, Slovenský úrad geodézie a kartografie 1979.
- d) Názvy sídelných geografických objektov, Slovenský úrad geodézie a kartografie 1981.

(2) Ak opakovaným štandardizačným procesom nastala zmena už štandardizovaného názvu, dovtedajšia podoba štandardizovaného názvu sa presunie do kategórie historických názvov.

(3) Geodetický a kartografický ústav Bratislava (ďalej len "GKÚ") zistí zmeny štandardizovaných názvov v rámci údržby ZM 50.⁵) Katastrálne odbory okresných úradov (ďalej len "OÚ") premietnu zmeny štandardizovaných názvov do katastrálnych máp do 30 dní od vydania rozhodnutia úradu o štandardizácii geografického názvoslovia.

§12

Postup pri štandardizácii názvov Základnej mapy Slovenskej republiky 1:10 000

(1) Geografické názvoslovie na ZM 10 j e štandardizované v rozsahu celého územia Slovenskej republiky v rokoch 1983 - 1994 a vydané v 37 publikáciách edície Geografické názvoslovné zoznamy OSN-SR (do roku 1993 Geografické názvoslovné zoznamy OSN-ČSFR). Jednotlivé publikácie sú označené jednotným názvom Geografické názvy okresu..... s kódom A 1, A3 až A5, A7 až A14, A16, A19, A 37 až A43.

⁵ Metodický návod na údržbu Základnej mapy Slovenskej republiky 1:50 000 (984 614 MN3/85), Slovenského úradu geodézie a kartografie č. 3130/1985 v znení dodatku č. 1/92 zo dňa 23. 10. 1992, Slovenského úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. 3 – 1667/1992 a v znení dodatku č. 2/95 zo dňa 27. 2. 1995, Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. GK-691/1995.

(2) Pri obnove ZM 10 sa zisťujú prípadné zmeny znenia štandardizovaných názvov alebo ich druhového označenia, zrušenie výskytu názvov na mape v dôsledku zmeny topografickej situácie a doplnenie nových názvov pre novovzniknuté alebo dosiaľ na mape nepomenované geografické objekty.

(3) Pri obnove ZM 10 GKÚ vyhotoví zoznam zmenených, zrušených alebo doplnených názvov v dvoch vyhotoveniach a na výtlačok alebo kópiu príslušného listu ZM 10 v jednom vyhotovení červeno vyznačí zaniknuté, premiestnené a zmenené názvy a popis nových geografických objektov modro. Obidva dokumenty GKÚ odovzdá sekretariátu názvoslovnej komisie.⁶).

(4) Sekretariát názvoslovnej komisie overí zoznamy, sporné názvy prekonzultuje s Jazykovedným ústavom L. Štúra SAV a zabezpečí prerokovanie názvov v 1. sekcii názvoslovnej komisie. Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (ďalej len "úrad") rozhodnutím schváli zoznamy 1) navrhnuté názvoslovnou komisiou na štandardizáciu. Po štandardizácii zmenených názvov sekretariát názvoslovnej komisie ich potvrdí alebo opraví, vybaví pečiatkou, podpisom a dátumom a jeden exemplár zoznamu spolu s výtlačkom listu ZM 10 odovzdá GKÚ. Jeden exemplár si ponechá sekretariát názvoslovnej komisie a zmeny názvov premietne do evidenčnej mapy a do databázy geografického názvoslovia.

(6) Príslušné pracovisko GKÚ premietne štandardizované zmeny názvoslovia do spracúvaného mapového listu ZM 10. Po vydaní mapového listu ZM 10 zoznam zmeneného názvoslovia a výtlačok ZM 10 uloží v dokumentácii ako súčasť operátu príslušného mapového listu ZM 10.

(7) Štandardizované názvy na ZM 10 sa po príslušnej generalizácii preberajú do Základnej mapy SR 1:25 000 a ZM 50.

(8) Štandardizované názvy na ZM 10 odošle sekretariát názvoslovnej komisie katastrálnym odborom OÚ. Katastrálne odbory OÚ premietnu zmeny štandardizovaných náz-

⁶ Rozhodnutie predsedu ÚGKK SR č. P -3902/1996 zo dňa 18. 11. 1996 o zriadení názvoslovnej komisie.

vov do katastrálnych máp do 30 dní od vydania rozhodnutia o štandardizácii úradom.

§ 13

Postup pri štandardizácii názvov máp veľkých mierok

(1) Názvy geografických objektov máp veľkých mierok s výnimkou názvov vôd, chránených území a krasových javov a hradov a zámkov štandardizujú OÚ na návrh názvoslovných zborov OÚ. OÚ rešpektuje názvy štandardizované na ZM 50, ZM 10 a určené názvy⁷⁾ .

(2) Názvy geografických objektov na mapách veľkých mierok sa zisťujú a prerokúvajú pri aktualizácii katastra nehnuteľností⁸⁾ alebo v rámci tvorby Základnej mapy SR veľkej mierky⁹⁾. Ich správnosť sa posudzuje podľa Zásad úpravy a spôsobu písania geografického názvoslovnia (príloha č. 1 k tejto inštrukcii).

(3) Pri miestnom prešetrovaní sa dopytom u zástupcov obcí a vlastníkov pozemkov alebo stavieb overí správnosť názvov geografických objektov uvedených na pracovnej mape. Všetky doterajšie názvy alebo nové názvy sa zapíšu do tlačiva "Zoznam názvoslovnia" v dvoch vyhotoveniach a vyznačia sa v "Prehľade náčrtov miestneho prešetrovania s prehľadom chotárných názvov". V zozname sa pri každom názve uvedie druhové označenie v súlade so zoznamom mapových značiek. Pri novonavrhnutom názve sa uvedie potrebné zdôvodnenie. Ak zmena nenastala, poznačí sa v stĺpci pre navrhovaný názov "bez zmeny". Ak bol názov už štandardizovaný, táto skutočnosť sa poznačí v stĺpci "odôvodnenie návrhu" (napr. "schválené pre ZM 10 alebo pre ZM 50").

(4) Originál zoznamu, ktorý je súčasťou miestneho prešetrovania, sa prerokuje v názvoslovnom zbore OÚ.

⁷ § 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky.

⁸ Inštrukcia na vedenie katastra nehnuteľností (984 400 I/93) zo dňa 29. 9. 1994, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. NP - 2703/1994.

⁹ Inštrukcia na tvorbu Základnej mapy Slovenskej republiky veľkej mierky (984 211 I/93 zo dňa 15. 12. 1993, Úrad geodézie kartografie a katastra Slovenskej republiky č. NP-2703/1993.

(5) Po prerokovaní názvov v názvoslovnom zbere OÚ rozhodne o štandardizovaných názvoch a vyznačí ich do katastrálnych máp do 30 dní od vydania rozhodnutia.

(6) OÚ zverejní štandardizované názvy geografických objektov vyvesením zoznamov v obci a na OÚ.

§ 14

Postup pri štandardizácii názvov bodov štátnej trigonometrickej siete

(1) Názvy bodov štátnej trigonometrickej siete (ďalej len "TB") navrhuje štandardizovať GKÚ, ktorý je ich správcou.

(2) Názvy TB uvedené v evidenčných listoch geodetických základov sekretariát názvoslovnej komisie posúdi podľa Zásad úpravy a spôsobu písania geografického názvoslovia (príloha č. 1) a porovná ich so zoznamami štandardizovaného názvoslovia na ZM 10, a ak nie sú na ZM 10, porovná ich s názvami na ŠMO-5 alebo na katastrálnej mape, prípadne ich odstúpi príslušnému útvaru GKÚ na overenie šetrením v teréne. Podľa výsledku navrhne názvy TB

a) štandardizovať alebo

b) odstúpiť príslušnému útvaru GKÚ na overenie šetrením v teréne a v závislosti od výsledkov šetrenia navrhne aj tieto štandardizovať.

(3) Sekretariát názvoslovnej komisie spracuje zoznam názvov TB navrhovaných na štandardizáciu a predloží ho názvoslovnej komisii na prerokovanie.

(4) Keď úrad vydá rozhodnutie, sekretariát názvoslovnej komisie premietne štandardizované názvy do dokumentačných fondov sekretariátu a dokumentarista do dokumentačných fondov geodetických bodov¹⁰).

¹⁰ Inštrukcia na práce v polohových bodových poliach (984 121 I/93) zo dňa 20. 12. 1994, Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č. NP - 638/1994.

§ 19 ods. 4 Inštrukcie na dokumentačnú činnosť a skartačný plán dokumentačných fondov (984 800 I/96) zo dňa 26. 1. 1996 č. GK - 200/1996.

ŠTVRTÁ ČASŤ

ŠTANDARDIZÁCIA Z ÚZEMIA MIMO SLOVENSKEJ REPUBLIKY

§ 15

Všeobecné pravidlá na používanie a štandardizáciu názvov z územia mimo Slovenskej republiky

(1) Štandardizácia z územia mimo Slovenskej republiky sa vykonáva podľa odporúčaní (rezolúcií) OSN o štandardizácii, týkajúcej sa medzinárodnej štandardizácie. Do tejto štandardizácie patrí spôsob prepisu z nelatinkových písiem a určovanie vžitých slovenských podôb názvov geografických objektov situovaných mimo oblasti suverenity slovenského jazyka.

(2) Rozsah štandardizácie je určený potrebami vydavateľských subjektov so sídlom v Slovenskej republike.

(3) Názvy geografických objektov v kartografických dielach a iných publikáciách sa uvádzajú zásadne v úradnom jazyku daného územia a v súčasných podobách, ako ich ustanovil názvoslovný orgán kompetentný na štandardizáciu názvoslovia príslušného územia.

(4) Ak zmení štát geografické názvy na svojom území, sú záväzné ich nové podoby. Na uľahčenie identifikácie nových názvov je prípustné na nevyhnutne potrebný čas uvádzať ich predchádzajúce podoby v zátvorkách za novými názvami alebo pod nimi.

(5) Viacslovné geografické názvy, ktorých súčasťou je druhové označenie, sa pokladajú za jeden celok.

(6) Pri písaní inojazyčných geografických názvov z latinkového písma sa rešpektujú osobitné písmená, diakritické znamienka, malé i veľké písmená a spojovníky.

(7) Geografické názvy sa uvádzajú vždy v úplnom znení, teda aj s ich prívlastkami, ktoré sú ich neoddeliteľnou súčasťou.

(8) Na mapách, ktoré znázorňujú územia s viacerými úradnými jazykmi, sa názvy uvádzajú, ako si to vyžaduje charakter mapového diela, resp. publikácie. Spôsob uvádzania určí úrad na návrh názvoslovnej komisie.

(9) V registroch sa geografické názvy uvádzajú tak, ako sú publikované v kartografických dielach a knižných publikáciách, ku ktorým patria. Ďalej sa v nich uvádzajú znenia geografických názvov v druhých, prípadne ďalších úradných jazykoch podľa povahy publikácie.

§ 16

Prepis inojazyčných geografických názvov do slovenčiny

(1) Pri jazykoch s nelatinkovým písmom sa rozlišujú jazyky s nelatinkovým hláskovým písmom (napr. ruština, gréčtina, kórejščina) a jazyky s nelatinkovým slabičným a ideografickým písmom (napr. japončina, čínština).

(2) Názvy z jazykov s nelatinkovým písmom sa prepisujú podľa zásad medzinárodnej štandardizácie odporúčanej OSN. Ak takýto spôsob prepisu dosiaľ nie je určený, názvoslovná komisia navrhne úradu najvhodnejší spôsob prepisu, najmä:

- a) prepis prevzatý z máp vydaných príslušným štátom a určených na medzinárodné využitie (napr. Mapa sveta 1:2 500 000),
- b) prepis určený štátnou normou príslušného štátu,
- c) prepis zavedený vo vedeckých dielach v prípade, že neexistuje žiaden z vyššie uvedených jednotných prepisov.

(3) Pri určovaní spôsobu používania geografických názvov, prípadne nahrádzaní dosiaľ používaného spôsobu iným sa posudzujú okolnosti danej situácie, pričom sa vychádza z týchto možností:

- a) Úradný jazyk bol vyhlásený, názvoslovné dokumenty vydané, národná štandardizácia bola odporúčaná medzinárodne: používajú sa názvy vyhlásené príslušným štátom; názvoslovná komisia odporučí úradu ich zavedenie.

- b) Úradný jazyk bol vyhlásený, názvoslovné dokumenty vydané, národná štandardizácia nebola medzinárodne odporúčaná na všeobecné využitie: po zvážení všetkých okolností (dôvodov, prečo nebola národná štandardizácia prijatá medzinárodne) navrhne názvoslovná komisia úradu riešenie.
- c) Úradný jazyk bol vyhlásený, názvoslovné dokumenty neboli vydané: preskúmajú sa všetky aspekty zavedenia nového spôsobu písania geografických názvov v názvoslovnej komisii, ktorá potom navrhne úradu celkové riešenie na schválenie a zavedenie.
- d) Úradný jazyk nebol vyhlásený, názvoslovné dokumenty neboli vydané (spravidla ide o nesamostatné územia): preberajú sa geografické názvy z jazyka štátu vykonávajúceho štátnu správu.

§ 17

Vžitá podoba slovenských názvov sídelných a nesídelných objektov

z územia mimo Slovenskej republiky

(1) Vžitá podoba slovenských názvov sídelných a nesídelných objektov z územia mimo Slovenskej republiky (ďalej len "vžitá názvy"), ktoré vznikli kultúrnym vývojom v minulosti a ktoré za istých podmienok vznikajú aj v prítomnosti, sa používajú spolu s podobami názvov sídelných a nesídelných objektov z územia mimo Slovenskej republiky.

(2) Vžitá názvy možno použiť v kartografických dielach ako dublety v zátvorkách, v osobitných prípadoch aj ako jediný názov (napr. názvy fyzickogeografických objektov na školských mapách). Vžitá názvy sa uvádzajú len v rozsahu, v akom boli štandardizované.

(3) V textových publikáciách a textových častiach kartografických diel sa úradné podoby názvov sídelných a nesídelných objektov a vžitá názvy používajú takto:

- a) úradne stanovený názov sídelného a nesídelného objektu z územia mimo Slovenskej republiky sa skloňuje podľa zákonitostí slovenského jazyka,
- b) ak sa cudzí geografický názov nedá skloňovať a je štandardizovaná jeho vžitá slovenská podoba, použije sa vžitý názov. Pri jeho prvom výskyte v texte sa v zátvorke uvedie cudzí geografický názov v úradnej podobe a v nej sa uvedie ako odkaz aj v registri názvov danej publikácie.

§ 18

Výnimky pri používaní názvov na mapách malých mierok

(1) Na mapách z území štátov, z ktorých nie sú k dispozícii podklady z národnej štandardizácie napriek tomu, že tieto štáty vyhlásili úradný jazyk, možno dočasne používať geografické názvy v jazyku z predchádzajúceho štátoprávneho usporiadania, ale len dovtedy, kým nebudú vyhlásené a publikované geografické názvy v novom úradnom jazyku.

(2) Na územiach, kde nové štátoprávne usporiadanie nebolo medzinárodne uznané, sa ponechá geografické názvoslovie v pôvodnom úradnom jazyku.

(3) Pre geografické objekty, ktoré nepatria pod nijakú štátnu zvrchovanosť (oceány, moria, medzinárodné vodné plochy a i.), sa používajú slovenské štandardizované vžitú názvy v primárnej polohe bez záruky.

(4) Názvy rozsiahlych geografických objektov zasahujúcich do území niekoľkých štátov (pohoria, veľké rieky, nížiny, rozsiahlejšie vodné plochy a i.) sa používajú spravidla iba v štandardizovaných vžitých slovenských podobách.

(5) Názvy štátov sa používajú:

- v skrátených tzv. kartografických vžitých slovenských podobách (napr. *Mad'arsko, Poľsko*) alebo v skratkách (napr. *MR, PR*),
- v úplnom slovenskom úradnom znení (napr. *Mad'arská republika, Poľská republika, Líbyjská arabská ľudová socialistická džamáhírja*), ktoré sa používa napr. v komuniké z medzištátnych rokovaní, oznámeniach oficiálnej povahy a i.,
- v skrátenom i úplnom znení v úradnom jazyku príslušného štátu (napr. *Magyar Köztársaság, Magyarország; France, République française*) podľa povahy mapy, resp. publikácie.

PIATA ČASŤ

ŠTANDARDIZÁCIA HISTORICKÝCH GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV

§ 19

Všeobecné pravidlá pri štandardizácii historických geografických názvov

Pri štandardizácii a používaní historických geografických názvov sa dodržiavajú tieto pravidlá:

- a) Historické geografické názvy sa používajú podľa tých istých pravidiel ako súčasné geografické názvy, avšak v podobách platných v časovom období, na ktoré sa vzťahuje obsah spracúvaného diela.
- b) Ak pre staršie obdobia chýbajú podklady na zistenie úradného názvu geografických objektov v príslušnom časovom období, pri tvorbe historických kartografických diel sa použijú súčasné geografické názvy.
- c) Historické alebo súčasné názvy sa použijú v závislosti od účelu diela. V úvode k týmto dielam treba použité zásady vysvetliť.
- d) Na uľahčenie identifikácie historických geografických názvov sa v kartografických dielach, legendách a registroch názvov za historickými názvami uvedú súčasné geografické názvy.

ŠIESTA ČASŤ

DOKUMENTÁCIA ŠTANDARDIZÁCIE

§ 20

Rozsah a úroveň podrobnosti dokumentácie

Dokumentácia štandardizácie, ktorá je obsahom štátnej dokumentácie¹¹⁾, sa vykonáva

- a) v rozsahu celého územia Slovenskej republiky na úrovni podrobnosti:
 1. máp veľkých mierok,
 2. ZM 10,
 3. ZM 50
- b) v rozsahu potrieb ustanovených v § 14, ods. 2 inštrukcie na úrovni podrobnosti

¹¹⁾ § 11 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 215/1995 Z. z.

1. všeobecnozemepisnej mapy 1:500 000,
2. Mapy sveta 1:2 500 000.

§ 21

Dokumentácia štandardizácie na mapách veľkých mierok

Dokumentáciu štandardizovaného názvoslovia na mapách veľkých mierok (1:5000 a väčších) vykonávajú OÚ

- a) z grafického zákresu štandardizovaných názvov a schematickeho vyznačenia skupiny pozemkov (honov) korešpondujúcich tomuto názvu. Zákres sa vykoná v „Prehľade náčrtov miestneho prešetrovania a prehľade chotárnych názvov“, ktorý je súčasťou operátu katastra nehnuteľností,
- b) zo súpisu názvov s uvedením druhového označenia na tlačivách „Zoznam názvoslovia“, ktorý je súčasťou operátu katastra nehnuteľností,
- c) z ostatných písomných alebo grafických dokladov, ktoré sa vzťahujú na štandardizované názvy.

§ 22

Dokumentácia štandardizácie na ZM 10 a ZM 50

Dokumentáciu štandardizovaného názvoslovia na ZM 10 a ZM 50 vykonáva sekretariát komisie

- a) z prehľadu štandardizovaných geografických názvov na mape príslušnej mierky,
- b) zo zoznamov názvoslovia s udaním druhu objektu, štandardizovaného názvu, predchádzajúcej podoby názvu, príslušnosti ku kraju, príslušnosti k okresu, obci, katastrálnemu územiu, mapovému listu, dátumu štandardizácie,
- c) z ostatných písomných alebo grafických dokladov, ktoré sa vzťahujú na štandardizované názvy.

§ 23

Dokumentácia štandardizácie z územia mimo Slovenskej republiky

Dokumentáciu štandardizovaného názvoslovia z územia mimo Slovenskej republiky vykonáva sekretariát názvoslovnej komisie

- a) z prehľadu štandardizovaných názvov na mape príslušnej mierky,
- b) zo zoznamov názvoslovia obsahujúcich údaje o štandardizovaných názvoch,
- c) z ostatných písomných alebo grafických dokladov, ktoré sa vzťahujú na štandardizované názvy.

§ 24

Dokumentácia súboru údajov o štandardizovaných názvoch nesídlných geografických objektov

(1) Štandardizáciu na ZM 10 doplnenú o zemepisné súradnice geografického objektu tvorí a aktualizuje sekretariát názvoslovnej komisie ako súčasť základnej bázy geografického informačného systému¹²).

(2) Báza údajov štandardizovaných názvov nesídlných geografických objektov sa tvorí podľa stanoveného harmonogramu.

¹² § 47 ods. 2 vyhlášky Úradu geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky č.178/1996 Z. z.

SIEDMA ČASŤ
ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 25

Zrušujúce ustanovenie

Zrušujú sa:

1. Smernica na štandardizáciu geografického názvoslovia, SÚGK č. 3-3500/1984 zo dňa 31. 10. 1984 v znení dodatku č. 1 zo dňa 15. 8. 1991 č. 3-1569/1991, dodatku č. 2 zo dňa 4. 5. 1995 č. GK - 2274/1995
2. Metodický návod na štandardizáciu geografického názvoslovia, SÚGK č. 3-1100/1985 zo dňa 12. 8. 1985 v znení dodatku č. 1 zo dňa 3. 9. 1991 č. 3 -1498/1991, dodatku č. 2 zo dňa 22. 9. 1993 č. GK - 1929/1993, dodatku č. 3 zo dňa 7. 2. 1994 č. GK – 437/1994

§ 26

Účinnosť

Táto inštrukcia nadobúda účinnosť 16. decembra 1996.

I 74.20.73.26.00
(984 600 I-1/1996)

**INŠTRUKCIA
NA ŠTANDARDIZÁCIU GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA
PRÍLOHA Č. 1
ZÁSADY ÚPRAVY A SPÔSOBU PÍSANIA
GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA**

BRATISLAVA 1996

OBSAH

Čl. 1 ÚVOD	26
Čl. 2 ÚPRAVA NÁZVOV Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY	26
Čl. 3 ZÁSADY ÚPRAVY	26
Čl. 4 ÚPRAVA NÁZVOV INOJAZYČNÉHO PÔVODU	27
Čl. 5 TVORENIE NOVÝCH SLOV	28
Čl. 6 ZÁSADY ÚPRAVY NÁZVOV JEDNOTLIVÝCH DRUHOV GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV	29
Čl. 7 VŽITÉ NÁZVY	32
Čl. 8 HLAVNÉ ZÁSADY SPÔSOBU PÍSANI GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA	32
Čl. 9 PÍSANIE NÁZVOV NESÍELNÝCH GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV	32
Čl. 10 PÍSANIE NÁZVOV SÍDELNÝCH GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV	34

Zásady úpravy a spôsobu písania geografických názvov

Čl. 1

ÚVOD

Zásady úpravy a spôsobu písania geografického názvoslovia (ďalej len "zásady") sú neoddeliteľnou súčasťou Inštrukcie na štandardizáciu geografického názvoslovia (984 600 I-1/1996; ďalej len "inštrukcia") a platia pre všetky druhy názvov.

Čl. 2

ÚPRAVA NÁZVOV Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

(1) Predmetom úpravy názvov nesídelných geografických objektov z územia Slovenskej republiky sú nárečové podoby názvov, spoločensky alebo obsahovo nevhodné názvy, názvy inojazyčného pôvodu a názvy, ktoré boli gramaticky a pravopisne nesprávne utvorené.

(2) V miestnom území majú názvy často nárečovú podobu a takto sú zachytené aj na starších mapách. Ak sa takýto názov použije v súčasných kartografických dielach, musí sa pri štandardizácii upraviť podľa pravidiel slovenského pravopisu. Ustálené nárečové podoby niektorých geografických názvov sa v úradnom jazyku niekedy zachovávajú, treba však odlišiť chybné názvy vydávané často za nárečové podoby.

Čl. 3

ZÁSADY ÚPRAVY

(1) Upravujú sa nárečové prvky hláskové, napr. *Luštek* na *Lúžtek*, *Šefranica* na *Šafranica*, *Hrunok* na *Grúnik*, *Kyčera* na *Kýčera*, *Jalšiny* na *Jelšiny*.

(2) Upravujú sa nárečové prvky gramatické, napr. *Pod kyselú vodú* na *Pod kyslou vodou*, *V Hubokém* na *V Hlbokom*, *Pod huru* na *Pod horou*, *Za humny* na *Za humnami*.

(3) Neupravujú sa slovotvorné nárečové podoby, či už ide o archaizmy, územne obmedzené slová alebo slová prevzaté z iných jazykov, napr. *Hlinište, Strážište, Bučník, Bučina, Bukovinka, Búč, Chmeľník, Chmeľnica, Chmeľnec*.

(4) Neupravujú sa slovníkové nárečové podoby, či už ide o archaizmy, územne obmedzené slová alebo slová prevzaté z iných jazykov: *Za palachom* (spisovne trstie), *Zelnica* (spisovne je kapusta, nie zeli), *Debra* (nemení sa na jama, rokline), *Tajch* (spisovne rybník), *Tále* (spisovne diely), ako aj *Šivarná, Magura, Čierťaž, Kýčera, Grúň* a i.

(5) Neštandardizujú sa spoločensky alebo inak nevhodné názvy obsahujúce hanlivé a vulgárne slová, ďalej názvy pripomínajúce osoby alebo inštitúcie, ktoré prejavili nepriateľské zmýšľanie voči nášmu národu, a pod. Do tejto kategórie nepatria však názvy súvisiace s feudálnymi pomermi, napr. *Panská tabuľa, Šafárka, Hajdúchovo, Katova skala, Kňazová, Kráľovo*.

(6) Názvy, ktoré sú pravopisne chybné alebo nesprávne gramaticky utvorené, sa upravujú do spisovnej podoby, napr. *Prejtianský potok* na *Prejtiansky potok*, *Paňkov* na *Pan-kov*, *Klak* na *Kľak*, *Sysl'ova diera* na *Syslia diera*, *Vršatecké bradlá* na *Vršatské bradlá*, *Kadňanka* na *Kadnianka*.

Čl. 4

ÚPRAVA NÁZVOV INOJAZYČNÉHO PÔVODU

(1) Adaptované názvy sa štandardizujú ako názvy domáceho pôvodu, napr. *Za tajchom, Na Šiancoch, Vartovka, Farkaška*.

(2) Neadaptované inojazyčné názvy sa prekladajú, napr. *Červený kanál* namiesto *Vörös ér*, *Jabloňový vrch* namiesto *Almás tető*, *Jarabá skala* namiesto *Rjaba skala*.

(3) Ak z mimoriadnych dôvodov treba inojazyčný názov zachovať, upravuje sa jeho grafická podoba (píše sa podľa zásad slovenského pravopisu), napr. *Bucuháza* na *Bučuháza*, *Csófá* na *Čóťfa*, *Gyotva* na *Ďotva*, *Döndös* na *Dendeš*, *Heckerová* na *Hekerová*.

(4) Ak sa inojazyčný názov nedá preložiť do slovenčiny alebo je inak nevhodný, utvorí sa nový názov bez ohľadu na pôvodné znenie, napr. *Malá Železná priepasť* namiesto staršieho názvu *Malá Žomboj*.

Čl. 5

TVORENIE NOVÝCH NÁZVOV

(1) Ak sa má pomenovať novovzniknutý objekt alebo utvoriť názov pre objekt dosiaľ na mape nepomenovaný, treba si zvoliť výstižné výrazy v závislosti od charakteru a druhu pomenovaných objektov. Nové názvy sa utvárajú bez ohľadu na pomenovanie okolitých objektov, napr. *Cesta slobody*, *Dolina smrti*, alebo sa utvoria odvodením od názvov okolitých objektov, napr. *Drieňov - Drieňovský potok*, *Jazvina - Jazvinská skala*, *Iľanovo - Iľanovská dolina*.

(2) Pri pomenovaní nových objektov sa treba vyhnúť reklamným, poetickým alebo inak citovo zafarbeným názvom (*Areál snov*, *Dolina rusaliiek* a i.).

(3) Pri tvorení nových názvov namiesto nevhodných inojazyčných alebo pri prekladaní inojazyčných názvov (pozri § 8, ods. 4 b Inštrukcie) nemožno slová príznačné len pre určitú časť územia ľubovoľne prenášať na iné územie (napr. názov *Debra* nemožno použiť na západnom a strednom Slovensku, názov *Grúň* na Záhorí alebo na Žitnom ostrove, názov *Chríb* na východnom Slovensku a pod.).

(4) Názvy geografických objektov utvorené odvodením od názvov sídiel sa štandardizujú v podobe, ktorá vychádza zo súčasne platných úradných názvov sídiel, napr. *Račiansky potok* (nie *Račištorfský potok* - dnešný názov *Račištorfu* je *Rača*), *Studenský potok* (nie *Kolpašský potok* - dnešný názov obce *Kolpachy* je *Banský Studenec*).

Čl. 6

ZÁSADY ÚPRAVY NÁZVOV JEDNOTLIVÝCH DRUHOV GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV

(1) Názvy jednotlivých druhov geografických objektov majú svoje osobitosti, ktoré treba pri úprave rešpektovať. Nemožno napr. slová typické pre pomenovanie vrchov (vrch, štít, kopec, skala a i.) použiť v názvoch vodných tokov a pod.

(2) Prirodzené vodné toky majú zásadne jeden štandardizovaný názov pre celú svoju dĺžku. Výnimky: *Belá pod sútokom Tichého potoka a Kôprového potoka, Váh pod sútokom Bieleho Váhu a Čierneho Váhu.*

(3) Názvy umelých vodných tokov, a to názvy kanálov, preložiek, prevodov vody a i., sa štandardizujú odvodením:

- a) z názvov prirodzených tokov, napr. *Preložka Nitry*,
- b) zo sídelných názvov, napr. *Patinský kanál*,
- c) z nesídelných názvov, napr. *Lúčny kanál*,
- d) výnimočne z názvov sídiel blízkyh obom krajným bodom umelého vodného toku, napr. kanál *Malinovo-Blahová* (písané so spojovníkom).

Ak sa nevyužije ani jedno z uvedených pravidiel, utvorí sa nezávisle nový názov, napr. *Zájarčie*. Neprípustné sú označenia tokov pomocou písmen, číslíc alebo iných kódových znakov, napr. kanál *HŽO I* a pod. Ako pomenovania vôd sú nevhodné predložkové názvy, napr. *Za dielom*.

(4) Názvy prirodzených vodných nádrží, jazier, plies a i. sa tvoria v súlade so zásadami štandardizácie názvov nesídelných geografických objektov (pozri čl. 9 zásad).

(5) Názvy umelých vodných nádrží sa tvoria spravidla z názvov významnejších sídiel ležiacich najbližšie pri telese priehrady. Pri písaní má prednosť tvar *vodná nádrž Kráľová*. Nevhodné sú označenia umelých vodných nádrží podľa tokov, napr. *Čierny Váh*. Neprípustné sú označenia pomocou písmen, číslíc alebo iných kódových znakov.

(6) Názvy vrchov sa v zásade štandardizujú v tvare jednotného čísla, napr. *Kriváň, Končistá, Vysoký vrch* a i. Na pomenovanie vrchov sú nevhodné predložkové názvy, napr. *Za hájom, Nad vinicami*.

(7) Názvy poľných a lesných honov majú pomerne úzky okruh používania a vyskytujú sa prevažne na mapách veľkých mierok. Typické pre tento druh názvov sú časté viacslovné pomenovania a predložkové názvy. Predložkové chotárne názvy sa štandardizujú v základnej podobe, ktorá vyjadruje statický význam (odpoveď na otázku „*Kde si bol?*“, napr. *V Rovni, Za potokom, Na Grúni*). Pri vyhotovovaní súpisu názvov sa zapisujú do rubriky č. 4 tlačiva "Zoznam názvoslovnia" (pozri príl. č. 2). Do rubriky č. 5 sa zaznačia podoby odpovedajúce na otázku „*Kam ideš?*“, ktoré vyjadrujú dynamický význam. Majú ho iba názvy vyjadrujúce smerovanie jedného objektu k druhému, napr. *Do potoka, Na Grúň*. Názvy *Na Grúni* a *Na Grúň* patria dvom odlišným objektom - jeden sa nachádza na Grúni a druhý v smere na Grúň.

(8) Názvy krasových javov sa štandardizujú podľa zásad platných pre nesídelné názvy (pozri čl. 9 zásad). Ak treba pomenovať novoobjavený krasový jav, určuje sa podľa:

- a) názvu miesta alebo katastrálneho územia, v ktorom sa nachádza, napr. *Muránska jaskyňa*,
- b) charakteristického tvaru, napr. *Rúrkovitá jaskyňa, Zvislá jaskyňa*,
- c) osobitostí morfológie a výzdoby, napr. *Jazierková jaskyňa, Ružová jaskyňa*,
- d) významných osobností z našej histórie, napr. *Dekretova jaskyňa, Jánošíkova jaskyňa*,
- e) archeologických alebo paleontologických nálezov, napr. *Kostrová jaskyňa*,
- f) podľa mena objaviteľa.

(9) Na pomenovanie chránených území sa zväčša preberajú už existujúce názvy daných území alebo geografických objektov, napr. *Šúr, Babia hora, Juráňova dolina, Skalnatý potok, Slovenský kras, Čertova diera, Medvedia jaskyňa, Brázda*. Ďalej sa utvárajú názvy odvodením od existujúcich sídelných a nesídelných geografických názvov, napr. *Čertižnianske lúky, Trnavské rybníky, Tatranský národný park, Chránená krajinná oblasť Horná Orava*. Špecifickou črtou pri mnohých názvoch chránených území je, že vyjadrujú predmet ochrany, napr. *Becherovská tisina, Čenkovská lesostep, Jelenská gaštanica, Sliačske travertíny, Zatínske močiare, Haburské rašelinisko, Hykóriový porast, Ostrov orliaka*

morského, Topoľčianska zubria zvernica. Inokedy názov vystihuje geomorfologické tvary chráneného objektu, napr. *Meandre Hrona, Prielom Hornádu, Hričovská skalná ihla, Kamenné more, Manínska tiesňava, Štrkovské presypy*.

(10) Názvy katastrálnych území sa zväčša zhodujú s názvami obcí alebo častí obcí. V súvislosti s ustanovením funkcie katastrálnych území ako stálych štatistických obvodov boli doplnené o rozlišovacie prívlastky, napr. *Trnávka pri Sečovciach, Višňové v Gemeri*.

(11) Názvy sídelných objektov, ktoré nemajú charakter správnej jednotky (miestne časti obcí a základné sídelné jednotky), sa štandardizujú ako názvy nesídelných objektov, napr. *Horný mlyn* (nie *Horný Mlyn*).

(12) Názvy železničných staníc a zastávok sa používajú v podobe, ako ich uvádza platný cestovný poriadok Železníc Slovenskej republiky.

(13) Názvy trigonometrických bodov (ďalej len "TB") sa štandardizujú tak, aby korešpondovali s už štandardizovanými podobami názvov geografických objektov, ktorých poloha je totožná alebo blízka polohe TB a ktoré sú obsahom ZM 10. Postupuje sa podľa týchto zásad:

- a) Ak je TB umiestnený napr. na vrchu, terénnom tvare alebo na hone a jeho názov sa odlišuje od štandardizovaného názvu tohto objektu, nachádzajúceho sa na ZM 10, jeho nárečová, nespisovná alebo inak nevhodná podoba sa upraví podľa existujúcej štandardizovanej podoby názvu tohto objektu, napr. *Kuršina* sa upravuje na *Krušina*, *Kadubná* na *Kadlubný*, *Stehlíci* na *Stehlíkovci*;
- b) Ak je TB umiestnený na stavebnom objekte v intraviláne obce, štandardizovanú podobu jeho názvu tvorí názov príslušného objektu, napr. *Dóm sv. Martina*. Ak nie je objekt pomenovaný, bude štandardizovanú podobu názvu TB tvoriť označenie druhu objektu, napr. *Kostol, Komín*.
- c) Ak je viac, spravidla susedných alebo blízkych TB označených rovnakým názvom, ktoré sú odlišené rímskymi číslicami I, II, namiesto rímskych číslic sa navzájom odlišia prívlastkom malý - veľký, horný - dolný, predný - zadný a pod.
- d) Názvy TB, ktoré sa v ZM 10 nevyskytujú alebo ich podoby sú od štandardizovaných názvov identických objektov slovotvorne odlišné, napr. *Brezie - Vajanak, Vtáči vrch -*

Suchár, Dzilik -Baková, Zemiansky vrch - Solište sa buď ponechajú, ak ich podoby zodpovedajú spisovnej slovenčine, napr. *Brezie*, alebo sa upravia podľa zásad uvedených v čl. 2, 3, 4, 8 a 9 prílohy č. 1 inštrukcie, to znamená, že štandardizované podoby budú *Vtáci vrch, Dielik a Zemiansky vrch*.

Čl. 7

VŽITÉ NÁZVY

(1) Slovenské vžitú názvy (exonymá) z územia mimo SR sa upravujú tak, aby vyhovovali spisovnému jazyku a dali sa skloňovať, napr. *Bogota* (úradná podoba Bogotá je v slovenčine nesklonná), z *Bogoty*, k *Bogote* atď., *Moskytí záliv* namiesto staršieho nesprávne utvoreného názvu *Moskytský záliv*, *Kengurí ostrov* namiesto staršej podoby *Klokaní ostrov*.

(2) Ak sa zmení názov objektu, podľa ktorého je utvorená vžitá slovenská podoba, spravidla sa upravuje aj vžitý názov, napr. *Izmirský záliv* namiesto staršej podoby *Smyrnianský záliv* (dnešný úradný názov Smyrny je Izmir). Podoba *Smyrnianský záliv* sa stáva historickým vžitým názvom.

Čl. 8

HLAVNÉ ZÁSADY SPÔSOBU PÍSAMA GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA

(1) Gramatická (pravopisná) stránka štandardizovaných geografických názvov musí zodpovedať kodifikovanej podobe štátneho jazyka (spisovnej slovenčiny).

(2) Hlavnou zásadou písania geografických názvov je, že vlastné mená geografických objektov sa píše s veľkým začiatočným písmenom, kým ich druhové označenie (napr. vrch, vrchy, potok, les, jazero, dolina, republika, kraj, ulica, palác) s malým začiatočným písmenom. Výnimky z tejto zásady sú uvedené ďalej pri jednotlivých druhoch názvov.

Čl. 9

PÍSANIE NÁZVOV NESÍDELNÝCH GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV

(1) Jednoslovné geografické názvy sa píše zásadne s veľkým začiatočným písmenom, napr. *Tatry, Kriváň, Slňava, Paseky, Váh*.

(2) V názvoch zložených z niekoľkých slov sa píše veľké písmeno na začiatku názvu, napr. *Prostredný žľab*. Ďalšie slová názvu, ak sú vlastnými menami, sa píšu s veľkým začiatočným písmenom, napr. *Veľký Javorník, Biely Váh, Predné Meďodoly*; ak sú všeobecnými podstatnými menami, píšu sa s malým začiatočným písmenom, napr. *Suchá hora, Studený potok, Čierna dolina, Veľké Richnavské jazero*.

(3) V pomenovaniach typu *horáreň Kačín, dolina Nečcerka, sedlo Čertovica* (tzv. pomenovací nominatív) prvé slovo do názvu nepatrí, je len druhovým označením objektu, a preto sa píše s malým začiatočným písmenom.

(4) V názvoch s nezhodným prívlastkom v genitíve, napr. *Jaskyňa slobody, Dolina Zeleného plesa* sa druhové označenie objektu píše s veľkým začiatočným písmenom.

(5) V starších mapách sa vyskytujú aj zápisy názvov typu *Drahy a Španie*. Ide vždy o dva názvy a píšeme ich samostatne (*Drahy, Španie*).

(6) V zložených geografických názvoch sa vyskytujú názvy písané so spojovníkom vtedy, ak je súčasťou takéhoto názvu zložené prídavné meno. Rozhodujúce je, či je medzi časťami zloženého prídavného mena zlučovací vzťah (vtedy spojovník píšeme, napr. *Lučensko-košická zníženina* - odvodené od *Lučenec* a *Košice*), alebo determinatívny vzťah, keď jeden člen je určovaný druhým (vtedy spojovník nepíšeme, napr. *Hornonitrianska kotlina* - odvodené od *Horná Nitra*).

(7) Pri písaní predložkových názvov

- a) ak je podstatné alebo prídavné meno v predložkovom názve vlastným menom, píše sa veľké písmeno na začiatku názvu a vo vlastnom mene, napr. *Pod Chopkom, Pri Váhu, Za Vysokou,*
- b) ak sa v predložkovom názve nevyskytuje ďalšie vlastné meno, píše sa veľké písmeno iba na začiatku názvu, napr. *Za záhradami, Pod smrečinou, Pri hruške, Po cestu, Nad potokom, Za panskými stodolami,*

c) ak je súčasťou predložkového názvu viacslovný názov, veľké začiatkové písmeno sa píše na začiatku predložkového názvu i na začiatku viacslovného názvu, ktorý je jeho súčasťou, napr. *Pod Červenou skalou, Pri Kamennom mlyne*. Pri predložkových názvoch si treba starostlivo všímať, ako boli utvorené (určiť, kedy v nich ide o vlastné a kedy o všeobecné meno). Napr. názov *Pod skalou* sa vzťahuje k blízkej skale v teréne, teda ide o všeobecné podstatné meno s malým začiatkovým písmenom, ale ak ide o geografický objekt s polohou pod vrchom nazývaným *Skala*, píše sa *Pod Skalou*.

Čl. 10

PÍSANIE NÁZVOV SÍDELNÝCH GEOGRAFICKÝCH OBJEKTOV

(1) V názvoch obcí a častí sa píše s veľkým začiatkovým písmenom všetky plnovýznamové slová (s výnimkou uvedenou v čl. 10 v bode 3 zásad), napr. *Nová Dedina, Malé Borové, Kardošova Vieska, Bardejovské Kúpele, Oravský Biely Potok*.

(2) Predložky v názvoch obcí a častí obcí sa píše zásadne s malým začiatkovým písmenom, napr. *Dubnica nad Váhom, Lehota pod Vtáčnikom*.

(3) Ak je súčasťou predložkového názvu obce aj nesídlný názov, ponecháva si tento nesídlný názov svoj pôvodný pravopis, napr. *Závada pod Čiernym vrchom*, (nie *Závada pod Čiernym Vrchom*).

(4) So spojovníkom sa píše názvy typu *Šaštín-Stráže, Kráľovce-Krnišov, Belá-Dulice* (ide o spojenie dvoch vlastných mien) alebo *Sliach-kúpele, Bratislava-mesto* (ide o bližšie určenie vlastného mena všeobecným menom).

(5) V názvoch typu *Šaštín-Stráže*, ktoré vznikli spojením vlastných mien, sa píše s veľkým začiatkovým písmenom obidve vlastné mená. Obidve časti sa skloňujú, napr. *Šaštín-Stráže*, zo *Šaštína-Stráží*, k *Šaštínu-Strážam* atď., alebo sa použije opisná forma, napr. v obci *Šaštín-Stráže*.

(6) V názvoch typu *Sliach-kúpele*, v ktorých všeobecné podstatné meno určuje vlastné meno, sa píše s veľkým začiatkovým písmenom vlastné meno a všeobecné podstatné meno s

malým písmenom. Obidve časti sa skloňujú, napr. *Sliač-kúpele*, zo *Sliača-kúpeľov*, k *Sliaču-kúpeľom* atď.

(7) Názvy, ktoré obsahujú druhové označenie (ulica, trieda, námestie, nábrežie, sad, cesta, park a i.) a jeho bližšie určenie vlastným menom vo forme zhodného alebo nezhodného prívlastku, sa píše takto: *Drevená ulica*, *Sad Janka Kráľa*, *Horná Strieborná ulica*, *Ulica slobody*, *Aleja vďaky*, *Pekná cesta*, *Na bôriku* a pod.

(8) V názvoch typu *Ulica Ladislava Novomeského* sa píše s veľkým začiatočnými písmenami celý názov.

(9) Ak je názvom ulice alebo iného verejného priestranstva názov nesídelného objektu, píše sa podľa zásad platných pre tento typ názvov (pozri čl. 9 zásad), napr. *Na kopci*, *Na križovatkách*, *Pri starej prachárni*, *Za humnami*, *Pri starom letisku*, *Na Riviére*, *Pod Zečákom*, *Pri Habánskom mlyne*, *Pri Čiernom lese*.

(10) Názvy verejných stavebných objektov (budov, architektonických pamiatok, kultúrnych zariadení, múzeí, galérií a i.) sa pokladajú ako celok za vlastné meno a píše sa s veľkým začiatočným písmenom v prvom slove i v tých slovách, ktoré sú vlastnými menami, napr. *Matejov dom*, *Segnerova kúria*, *Horná brána*, *Primaciálny palác*, *Pod lipami*, *U dobrého pastiera*, *Múzeum Janka Jesenského*, *Slovenské národné múzeum*, *Galéria hlavného mesta SR Bratislavy*, *Klub slovenských spisovateľov*, *Divadlo P. O. Hviezdoslava*.

(11) Názov štátu sa píše v úradnej podobe *Slovenská republika* alebo v podobe skratky *SR*. Namiesto úradného názvu štátu možno v prípade potreby použiť skrátený názov krajiny *Slovensko*. Použitie jednotlivých podôb závisí od charakteru mapového diela, resp. publikácie.

(12) Názvy krajov a okresov sa vyskytujú v dvoch podobách: okres *Trnava* alebo *Trnavský okres*. Úradnou podobou je typ okres *Trnava*; prípustná je aj podoba *Trnavský okres*.

ÚRAD GEODÉZIE KARTOGRAFIE A KATASTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

I 74.20.73.26.00
(984 600 I-1/1996)

**INŠTRUKCIA
NA ŠTANDARDIZÁCIU GEOGRAFICKÉHO NÁZVOSLOVIA
PRÍLOHA Č. 2
UKÁŽKA ZOZNAMU NÁZVOSLOVIA**

BRATISLAVA 1996

Košícký kraj		ZOZNAM NÁZVOSLOVIA								Obec: Zádiel, Kat.územie: Zádiel	
Okres: Košice- okolie										Mapový list: 37-13-14	
Po r. č.	Názov podľa 1. mapy kat. 2. topograf. 3. zákl. mapy 1: 50 000 4. mapy inej 5. zistenie na mieste	Druhov é označeni e	Názov na mieste		Navrhov. názov	Odôvod. návrhu	Náov zistil návrhu -je	Názov upravený okresným názvoslovným zborom	Názov upravený Názvoslovnou komisiou pri ÚGKK SR		
			Zákl. podoba	Kde (kam) ideš?							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1.	4) Turna 2) Turnanský potok	potok	Turňa		Turňa	podľa časti obce Turňa	OcÚ	Turňa	Turniansky potok		
2.	1) Topolcza	roľa	Topolcza		Topolcza	požíva sa	OÚ	Topolca	Topolica		
3.	1), 4) Na Srubenky	les		Na Srubenky	Na srubenky	používa sa	OÚ	Na zrubenky	Zrubenky		
4.	4) Malé Bardo	vrch 561 m	Malé Bardo		Malé Brdo	spisovná úprava	OÚ	Malé Brdo	Malé Brdo		
5.	-	hon	Na trávnikoch		Na trávnikoch	hon na odvodnenom pozemku	PD	Na trávnikoch	Na trávnikoch		
6.	1) Dingovia	osada	U Dingov		U Dingov	zaužívaný názov	OÚ	Dingovci	Dingovci		
7.	3) Dzeravá skala	jaskyňa	Dzeravá skala		Deravá skala	spisovná úprava	OÚ	Deravá skala	Deravá skala		
8.	6) U Slaných	samota	U Slaných		-	objekt zanikol zatopením	OcÚ	-	-		
9.	2) Brabenčie kruhy	roľa	Mravenčie		Mravenčie kruhy	zaužívaný názov	OÚ	Mravčie kruhy	Mravčie kruhy		
10	1)Hospodárstvo Nový Dvor	hospodárstvo	Nový Dvor		Hosp.No-vý dvor	jazyková úprava	OÚ	Hospodárstvo Nový dor	Nový dvor		
dátum, podpis, pečiatka, spracoval,			dátum, podpis, pečiatka, potvrdenie OcÚ		dátum, podpis pečiatka, potvrdenie ONZ		dátum, podpis pečiatka, potvrdenie sekretariátu NK		číslo a dátum rozhodnutia ÚGKK SR (OÚ)		